

prikazi–recenzije Book Reviews–Recensions

Vladimir Lončarević, Ivan Šestak, *Katolicizam, modernizam i književnost, zbornik izlaganja sa znanstvenoga simpozija održanog u povodu 50. obljetnice smrti dr. Ljubomira Marakovića (1887–1959)*, IFS, Zagreb, 2011, 360. str.

Sedamnaest članaka uglednih hrvatskih intelektualaca i znanstvenika, objavljenih u zborniku *Katolicizam, modernizam i književnost*, hommage su Ljubomiru Marakoviću, hrvatskomu književniku, književnom kritičaru, uredniku, prevoditelju i profesoru, čija je pedeseta godišnjica smrti obilježena 2009. godine. Tom je prigodom na Filozofskom fakultetu Družbe Isusove na zagrebačkome Jordanovcu upriličen znanstveni simpozij, s namjerom da se ponovno ukáže na Marakovićevu vrijednu intelektualnu ostavštinu, koja i danas potiče na daljnja istraživanja i interpretacije.

Izlaganja na simpoziju dio su knjige koja je pred nama. Njezin naslov upućuje na širok tematski zahvat Marakovićeva djela te ujedno najbolje ocrtava kontekst u kojem se Maraković kretao kao čovjek, znanstvenik i književnik.

U uvodnoj su se riječi urednici Zbornika, Vladimir Lončarević i Ivan Šestak, osvrnuli na održani simpozij koji je donio nove spoznaje o liku i djelu Ljubomira Marakovića te zahvalili svim sudionicima skupa, kao i onima koji su potpomogli izdavanje knjige. Članci u njoj objavljeni nose, na tragu naslova, različite poglede na Marakovićevo djelo. Neki od njih, poput članka Ivana Šestaka *Filozofski temelji modernizma*, bave se

širim kontekstom Marakovićeva djelovanja, u ovome slučaju iz filozofskoga kuta. Na tom je tragu i članak *Katolička teologija u modernističkom razdoblju* Ive Antunovića ili, primjerice, referat Ivana Čula *Socijalno pitanje i Katolički pokret*. Dio tekstova Zbornika iznosi pojedino-sti o Marakovićevoj ličnosti: *Moja sjećanja na Ljubomira Marakovića* Ivana Goluba te *Ljubomir Maraković — vrstan pedagog, apostol književnosti i kandidat za oltar(!?)* Vladimira Horvata. Božidar Nagy progovara o Marakovićevoj ulozi u odgoju bl. Ivana Merza: *Dr. Ljubomir Maraković — profesor i odgojitelj blaženog Ivana Merza*. Većina referata ipak obuhvaća Marakovićev znanstveni i kritičarski rad, baveći se njegovim književnoestetičkim nazorima (Božidar Petrač), temeljnim postavkama o književnosti (Zdravko Gavran), književnom kritikom i mjestom koje mu kao kritičaru pripada u povijesti hrvatske književnosti (Vinko Brešić), njegovim određenjem pojma »svjetska književnost« u povijesti hrvatske književnosti (Cvijeta Pavlović), ulogom koju je imao u istraživanju i interpretaciji kršćanske kazališne baštine (Darko Gašparović) ili pak njegovom kritikom Krležinih *Balada Petrice Kerempuha* (Božidar Petrač). Kao dugogodišnji urednik katoličkih časopisa »Luč« i »Hrvatska prosvjeta«, Ljubomir Maraković zaslužio je da se o njemu progovori i u tome kontekstu (Ilija Miškić), a širu sliku o Marakoviću u kontekstu fenomena katoličke književnosti ponudio je Vladimir Lončarević.

Simpozij *Katolicizam, modernizam i književnost* dopustio je da lik i djelo Ljubomira Marakovića posluže i kao plodno tlo za širenje znanstvenoga govora, pa se tako u Zborniku može naći i članak Deana Slavića *Razvoj Horvatićevih biblijskih simbola*, Daniela Miščina *Silvije Strahimir Kranjčević između tradicionalizma i modernizma*, kao i zanimljiv tekst Vlade Vladića *Zašto i kako govoriti o katoličkom pjesništvu?*

Ovaj interdisciplinarni pristup promišljanju i vrednovanju ostavštine Ljubomira Marakovića značajan je i hvalevrijedan doprinos humanističkoj znanosti, koji je s pravom dobio i svoj zbornik. Filozofski fakultet Družbe Isusove u Zagrebu, koji je organizirao simpozij u suradnji s Institutom Fontes Sapientiae, na taj se način odužio ovom istaknutom čovjeku koji je bio i vrijedan katolički aktivist. Hrvatska intelektualna javnost dočekala bi s oduševljenjem više ovakvih susreta, kao i zbornika koji ih prate. Na pragu ulaska Hrvatske u šire europske asocijacije, bili bi dobar način za podizanje svijesti o vrijednostima domaće baštine i njezinim zaslužnim pojedincima. Naslijede koje su ostavili obavezuje nas da ga čuvamo i promičemo — za generacije koje dolaze. Zbornik *Katolicizam, modernizam i književnost* u tom je smislu ispunio svoju zadaću.

Dobrila Zvonarek

Damir Zorić, *Etnografije hrvatskih misionara*, Matica hrvatska, Zagreb, 2011., 182 str.

Prošle godine izišla je vrlo zanimljiva knjiga Damira Zorića o etnografiji hrvatskih misionara. Njezin naslov pobuđuje zanimanje jer pojam »misionar« u našem duhu najprije i gotovo jedino budi sliku čovjeka koji naviješta Evandjelje u poganskim krajevima. To je čovjek koji s Biblijom u ruci, katekizmom pod pazuhom i škropilom u drugoj ruci ide iz mjesta u mjesto, naviješta Radosnu vijest i krštava. Misionari su odlazili u daleke krajeve da bi širili Radosnu vijest i tako ispunjali Isusov nalog dan apostolima: *Podite po svem svijetu, propovijedajte evandjelje svemu stvorenu.*¹ Zato ne čudi da je takva slika misionara bila prisutna u duhu europskoga vjernika koji je molio za misije i nastojao pomoći misionare svojim prilozima.

1 Mk 16, 15.

No, može li misionar naviještati Evandjelje ljudima u dalekim krajevima ako ne nauči njihov jezik, ako ne razumije njihove običaje, ako ne živi zajedno s njima? Budući da su živjeli s tim ljudima, misionari su učili njihov jezik, uočavali njihove običaje, naviještali Evandjelje i o svemu tome pisali. Tako su svoj misionarski rad učinili bliskijim i zanimljivijim onima koji su im pomagali i bili svojevrсна logistika, uglavnom u dalekoj Europi.

Autor ove knjige, povjesničar Damir Zorić, premda je kako sam piše »duži niz godina vezan uz sasvim drugo područje rada«², našao je vremena za pisanje o onome što je itekako važno u životu jednoga misionara — uočavanje i proučavanje svagdanjega života naroda kojemu je došao navijestiti Evandjelje. Dapače, etnologija kao znanost, piše autor, ima svoje podrijetlo »u izvješćima misionara iz Novoga svijeta, u kojima su oni zabilježili svoja zapažanja o etnikulturnim razlikama i sličnostima u običajima, jezicima, vjerovanjima i kulturi novootkrivenih plemena i naroda u odnosu i usporedbi s europskim kulturama.«³

U naslovu *Isusovci i etnologija* autor ističe misije kao važnu dimenziju isusovačkoga reda u Katoličkoj crkvi. Prvi i ujedno najveći misionar Družbe Isusove, sv. Franjo Ksaverski, otišao je u misije na samim počecima Družbe. Nakon njega isusovci su sustavno izgrađivali svoje misije, a on je postao uzor i utroput svim kasnijim generacijama misionara isusovaca koji su iz Europe svakamo kretali. U susretu s ljudima u dalekim krajevima učili su od njih njihov jezik i kulturu kako bi im mogli što lakše i jednostavnije prenijeti Radosnu vijest zbog koje su se i zaputili u njihove zemlje. O tome autor knjige piše: »Jednom riječju, isusovci su odigrali jednu od najvažnijih uloga u istraživanju novootkri-

2 D. Zorić, *Etnologija hrvatskih misionara*, Matica hrvatska, Zagreb, 2011., str. 5.

3 Isto, str. 5.